

3. Шавловська-Лунгу Т. С. Лексичнi засоби створення емотивностi сучасноi нiмецькоi молодiжної мови / Т.С. Шавловська-Лунгу // Науковий вiсник кафедри ЮНЕСКО Киiвського нацiонального лiнгвiстичного ун-ту. Серiя Фiлологiя. Педагогiка. Психологiя. - К. : Вид. центр КНЛУ, 2005. - Вип. 11. - С. 154-161.
4. Шаховский В. И. О лингвистике эмоций / Виктор Иванович Шаховский // Язык и эмоции : [сб. науч. трудов ВГПУ]. - Волгоград : Перемена, 1995. - С. 3-14.

Тесля В. Емотивные междометия в современном немецком языке как средство выражения эмоций и чувств человека.

Статья посвящена изучению эмотивных междометий в современном немецком языке. Эмоции и чувства в языке передают эмотивы: имена существительные, глаголы, прилагательные, наречия. Выражение эмоций для указанных языковых единиц является вторичной функцией. Передача эмоций – первичная функция междометий. Междометия понятны для всех носителей языка. Говорящий, выражая эмоцию, указывает на отношение к предметам явлениям и событиям окружающей среды, а также оказывает влияние на эмоции и чувства слушателя. Эмотивные междометия выражают различные психические состояния. Большинство таких междометий являются многозначными. Их семантика раскрывается в контексте или конкретной ситуации. Одно междометие может содержать несколько сем, часто даже противоположных. Эти особенности стоит учитывать при делении их на семантические группы. В соответствии с передаваемыми эмоциями междометия разделены на такие, которые указывают на положительные (нежность, радость, облегчение, восхищение), отрицательные (печаль, страх, отвращение), амбивалентные (удивление, безразличие, сочувствие) и неопределённые (сомнение, недоверие) эмоциональные реакции.

Ключевые слова: эмоции, эмотивы, эмотивные междометия, семантика, семантические группы, положительные, отрицательные, амбивалентные, неопределённые эмоциональные реакции.

Teslya V. Emotional Interjections in the Modern German Language as the Means for Expression of Emotions and Feelings of a Person.

The article is devoted to the investigating of emotional interjections in the modern German language. The reference to this subject matter finds out to be productive for the verbalization's discovery of emotions and feelings of a person with the help of the investigated lexical units.

Emotions and feelings in the language are conveying by the emotive units: nouns, verbs, adjectives and adverbs. Though the expression of emotions for the nominated parts of speech is the secondary function. The transfer of emotions in it's pure form is appropriated for the interjections, that are understandable for all native speakers of language. The speaker, expressing an emotion, denotes the relation to the subject of speech and influences the emotions and feelings of a listener. Emotive interjections express different mental states. The majority of these interjections are polysemantic. It's semantics is discovered with the help of a definite speech situation or a context, therefore one interjection can contain some semes, often even opposite. These peculiarities must be considered during the differentiation of the interjections according semantic groups. So emotive interjections are classified as those, that convey: 1) positive emotional reactions – tenderness, joy, relief, inspiration; 2) negative emotional states – pain, blaming, sadness, sorrow, fear, disgust; 3) ambivalent – wonder, indifference, sympathy; 4) undefined – doubt, mistrust.

Key words: emotions, emotive units, semantics, semantic groups, positive, negative, ambivalent, undefined emotional states.

Тетяна Тищенко
(Київ)

УДК 811.111'342.9

**ПРОСОДИЧНЕ ОФОРМЛЕННЯ ЧОЛОВІЧИХ ПОЗИТИВНИХ ОЦІННИХ
ВИСЛОВЛЕНЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛІЙСЬКОМУ ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ**

Статтю присвячено експериментально-фонетичному дослідженню просодичних характеристик експліцитних чоловічих позитивних оцінних висловлень у сучасному англійському діалогічному мовленні побутової сфери з урахуванням фактора статі адресата мовлення. У статті з'ясовано роль гендера у сучасних соціолінгвістичних дослідженнях актуалізації категорії оцінки.

Висвітлено особливості комунікативної прагматики раціональних і емоційних оцінних висловлень. Проаналізовано традиційний інструментарій конструювання гендерної ідентичності в дискурсі. На основі аудитивного та акустичного аналізів визначено просодичні засоби маркування чоловічих позитивних раціональних і емоційних оцінних висловлень у комунікації між чоловіками та у комунікації з жінками. Встановлено інваріантні та диференційні просодичні ознаки чоловічих позитивних оцінних висловлень у комунікації між представниками однієї і різних статей рівного соціального статусу у сучасному англійському діалогічному мовленні побутової сфери.

Ключові слова: чоловіче позитивне оцінне висловлення, аудитивний аналіз, акустичний аналіз, інваріантні просодичні ознаки, диференційні просодичні ознаки.

Постановка проблеми. Антропоцентричний підхід до вивчення мовних явищ у сучасній лінгвістиці визначає орієнтацію наукових досліджень на виявлення закономірностей функціонування мови з урахуванням людського світосприйняття. За такого підходу мовлення відображає результат інтерпретації навколишнього світу людиною крізь призму категорії оцінки.

Сучасні соціолінгвістичні дослідження актуалізації категорії оцінки спрямовані на встановлення особливостей вербалізації ролей, норм, цінностей, відведених суспільством чоловікам і жінкам. Висловлення та мовленнєві дії виступають об'єктами аналізу гендерної мовленнєвої поведінки. Гендер як комплекс соціальних, культурних і психологічних явищ, пов'язаних зі статтю, уможливорює відмінності в комунікативній поведінці мовців. Слідом за А.В. Кириліною ми розглядаємо гендер як елемент сучасної наукової моделі людини, що відображає соціокультурні аспекти статі, які фіксуються мовою [3, с. 6]. Експериментально-фонетичне дослідження емоційних і раціональних оцінних висловлень у гендерному аспекті сприяє уточненню інтонаційних моделей комунікативно-прагматичних типів висловлень у сучасному англійському мовленні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінка є вербалізованим результатом кваліфікуючої діяльності свідомості або діяльності сенсорної сфери людської психіки [4, с. 24]. На думку С.К. Табурової, породження реплік емоційної оцінки свідчить про перевагу в структурі мовної особистості емоційної домінанті. Продукування реплік раціональної оцінки вказує на те, що емоційна сфера контролюється когнітивною, яка перешкоджає виходу емоцій в мовлення. Для реплік раціональної оцінки характерна більша усвідомленість, відсутність емотивних мовних засобів та мовленнєвих механізмів створення експресивності [6]. Оцінне висловлення – семантико-прагматичний тип, який встановлює абсолютну чи порівняльну цінність будь-якого предмета (виражає думки, почуття, ставлення суб'єкта до зовнішнього світу) [5, с. 13].

У германістиці з-поміж оцінних засобів усіх мовних рівнів найкраще висвітлення з точки зору прояву гендера отримав оцінний тезаурус англійської мови [1]. Окрім лексичних одиниць, лінгвістичними засобами, що становлять традиційний інструментарій конструювання гендерної ідентичності в дискурсі, вважають граматичні показники, синтаксичні конструкції, метафори, мовленнєві акти, накладання і переривання мовленнєвих фрагментів, сегментні змінні, інтонаційні контури, паузи, ритм, тон, висоту і діапазон голосу [2, с. 358]. Гендерний аспект інтонації оцінних висловлень сучасного англійського діалогічного мовлення ще не був окремим об'єктом експериментально-фонетичних досліджень.

Метою статті є встановлення просодичного оформлення англійських чоловічих позитивних оцінних висловлень у сучасному діалогічному мовленні побутової сфери з урахуванням чинника гендерної варіативності. Поставлена мета передбачає необхідність розв'язання таких завдань: визначити просодичні засоби маркування чоловічих позитивних раціональних і емоційних оцінних висловлень у комунікації між чоловіками та у комунікації з жінками; виявити інваріантні інтонаційні ознаки англійських чоловічих позитивних оцінних висловлень на рівні перцепції та на акустичному рівні; встановити диференційні просодичні характеристики англійських чоловічих позитивних оцінних висловлень у сучасному англійському діалогічному мовленні побутової сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єктом дослідження є чоловічі позитивні оцінні висловлення в англійському діалогічному мовленні побутової сфери. Предмет дослідження становить інтонація чоловічих позитивних оцінних висловлень англійського діалогічного мовлення в гендерному аспекті. Матеріалом слугували записи британських

дiалогiчних текстових фрагментiв побутового характеру з художнiх творiв та фiльмiв, навчальних лiнгафонних курсiв.

За результатами першого етапу аудитивного аналізу оцiнних висловлень були створенi пiдвiбiрки по 80 експлицитних оцiнних висловлень та проведене їхнє кодування вiдповiдно до характеру за шкалою оцiнок, статi адресата мовлення, комунікативно-прагматичних засад. Чоловiчi позитивнi оцiннi висловлення (ЧП ОВ) увiйшли у пiдвiбiрки ОРВ (рацiональних оцiнних висловлень у комунікацiї мiж представниками однiєї статi), РРВ (рацiональних оцiнних висловлень у комунікацiї мiж представниками рiзної статi), ОЕВ (емоцiйних оцiнних висловлень у комунікацiї мiж представниками однiєї статi), РЕВ (емоцiйних оцiнних висловлень у комунікацiї мiж представниками рiзної статi).

За даними аудитивного та акустичного аналізiв ЧП ОВ властивi такi просодичнi характеристики: рiвний середнiй тип передтакту; низхiдний, рiвний та висхiдний напрями руху тону на тактi та в перед'ядернiй ритмогрупі; низхiдний i висхiдний напрями руху тону в другiй ритмогрупі; низхiдна ступiнчаста та рiвна шкали; середнiй, вузький та звужений тональнi діапазони iнтонагруп, середнiй пiдвищений тональнiй рiвень початку й завершення шкали, термiнального тону й iнтонагрупи; вузький та середнiй тональнi діапазони шкали; позитивний вузький iнтервал «передтакт – такт»; позитивний вузький та нульовий iнтервали «передтермiнальна частина – ядро»; високий та низький низхiднi опуклi, низхiдно-висхiдний та висхiдно-низхiдний термiнальнi тони; низхiдний та висхiдно-низхiдний види мелодiйного контуру; помiрний темп; помiрна гучнiсть; лiричний (нiжний) та патетичний (зрадiлий) тембр висловлення; локалiзацiя максимуму ЧОТ на тактi або ядрi першої iнтонагрупи; локалiзацiя максимуму iнтенсивностi на тактi, ядерному складі та iншiй ритмогрупі; мiнiмальна середньоскладова тривалiсть висловлення; малi незаповненi тентативнi паузи обдумування.

Варіативнiсть *рацiональних* ЧП ОВ проявляється у дiї таких просодичних ознак:

1) ОРВ: рiвний низький тип передтакту; рiвний напрям руху тону в другiй ритмогрупі; широкий тональнiй діапазон iнтонагрупи; високий та середнiй знижений тональнi рiвнi початку й завершення iнтонагрупи та термiнального тону; розширений тональнiй діапазон шкали; середнiй знижений тональнiй рiвень завершення шкали; позитивний звужений iнтервал «передтермiнальна частина – ядро»; високий низхiдно-висхiдний термiнальнiй тон; низхiдно-висхiдний вид мелодiйного контуру; прискорений темп; таємничий (енігматичний) тембр; локалiзацiя максимуму ЧОТ у другiй iнтонагрупі; малi незаповненi тентативнi паузи вибору.

2) РРВ: висхiдна ступiнчаста, низхiдна з порушеною ступiнчастiстю шкали; розширений тональнiй діапазон шкали; низхiдний увiгнутий, низький висхiдно-низхiдний термiнальнi тони; локалiзацiя максимуму ЧОТ на iншому наголошеному складі другої iнтонагрупи; коротка середньоскладова тривалiсть висловлення; малi незаповненi тентативнi психологiчнi паузи; малi незаповненi тентативнi паузи вибору; малi заповненi тентативнi паузи обдумування.

Варіативнiсть *емоцiйних* ЧП ОВ проявляється у дiї таких просодичних ознак:

1) ОЕВ: рiвний напрям руху тону в другiй ритмогрупі; середнiй знижений тональнiй рiвень початку й високий тональнiй рiвень завершення шкали; низький низхiдно-висхiдний, низхiдно-рiвний та висхiдно-низхiдний термiнальнi тони; пiдвищена гучнiсть; локалiзацiя максимуму ЧОТ у другiй iнтонагрупі; коротка середньоскладова тривалiсть висловлення; короткi незаповненi тентативнi психологiчнi паузи; середнi незаповненi тентативнi паузи вибору.

2) РЕВ: низхiдна ковзна шкала; широкий тональнiй діапазон шкали; високий тональнiй рiвень початку та середнiй знижений тональнiй рiвень завершення шкали; позитивний звужений iнтервал «передтермiнальна частина – ядро»; низхiдний увiгнутий, високий висхiдно-низхiдний, низхiдно-висхiдний термiнальнi тони; низхiдно-низхiдний вид мелодiйного контуру; знижена гучнiсть висловлення; локалiзацiя максимуму ЧОТ в iншiй iнтонагрупі; малi незаповненi тентативнi психологiчнi паузи; малi незаповненi тентативнi паузи вибору; малi та середнi заповненi тентативнi паузи обдумування; нетемпоральнi психологiчнi паузи та паузи вибору й обдумування.

Наприклад, видiлене ОРВ оформлене двома iнтонагрупами:

– *Do you want to borrow a pair of pajamas?*

– *No.*

– *˘Good ˘pair of pa₂˘ jamas | is a ˘nice ˘thing to ˘have. A lot of people appreciate that (S. G. Olsen).*

Перша інтоногрупа створена низхідною ступінчастою шкалою середнього діапазону, нульовим інтервалом «передтермінальна частина – ядро», низьким висхідно-низхідним термінальним тоном вузького діапазону. Другу інтоногрупу утворюють низький висхідний передтакт, нульовий інтервал «передтакт – такт», рівна середня шкала вузького діапазону, нульовий інтервал «передтермінальна частина – ядро», низький низхідно-висхідний термінальний тон середнього діапазону.

Максимум ЧОТ середнього рівня локалізовано на такті першої інтоногрупи. Висловлення актуалізоване в помірному темпі та гучності, ніжному тембрі. Максимальною інтенсивністю є на другій ритмогрупі першої інтоногрупи.

Подане нижче РЕВ складається з трьох інтоногруп:

– *I don't like the sound of hierarchical – I think that would be one of the things you'd want to try and avoid, don't you think? To try and find some sort of er some sort of society that isn't built on hierarchy – that's built on skill maybe.*

– *Yeah – I } I su[˘]ppose (162 мс) | ˘that's, (176 мс) } that's an i[˘]deal, | (274 мс) ˘but } (1,085 мс) ˘maybe ˘things would ˘just ˘happen (S. Heines).*

Перша інтоногрупа «*Yeah – I...I suppose*» утворена середньою низхідною перед'ядерною частиною, позитивним середнім інтервалом «передтермінальна частина – ядро», високим низхідним термінальним тоном звуженого діапазону. У другій інтоногрупі «*that's...that's an ideal*» низхідна ступінчаста шкала вузького діапазону, позитивний вузький інтервал «передтермінальна частина – ядро» передують низькому низхідно-висхідному термінальному тону середнього діапазону. На початку третьої інтоногрупи «*but maybe things would just happen*» спостерігаємо високий висхідно-низхідний тон вузького діапазону, низхідну ступінчасту шкалу середнього діапазону, вузький позитивний інтервал «передтермінальна частина – ядро», низький низхідний термінальний тон середнього діапазону.

Максимум ЧОТ середнього рівня локалізовано на ядрі першої інтоногрупи. Максимальною інтенсивністю є на такті третьої інтоногрупи. Висловлення вимовлене на середньому підвищеному тональному рівні у сповільненому темпі за рахунок малих пауз обдумування, вибору та довгої паузи обдумування, з помірною гучністю, ніжним тембром.

Висновки дослідження. Отже, у сучасному англійському діалогічному мовленні побутової сфери спостерігається своєрідна інваріантність та диференційність тональних, динамічних і темпоральних параметрів чоловічих позитивних оцінних висловлень.

Перспективи подальших наукових розвідок. Перспективним вважаємо вивчення впливу віку, соціального статусу, роду занять комунікантів на просодичну варіативність англійських оцінних висловлень у діалогічному мовленні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бессонова О. Л. Оцінний тезаурус англійської мови: когнітивний та гендерний аспекти : дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : 10.02.04 / Ольга Леонідівна Бессонова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2003. – 463 с.
2. Гриценко Е. С. Язык как средство конструирования гендера : дисс. на соискание учен. степени д-ра. филол. наук : 10.02.19 / Елена Сергеевна Гриценко ; Нижегородский гос. лингв. ун-т. – Нижний Новгород, 2005. – 405 с.
3. Кирилина А. В. Гендерные аспекты языка и коммуникации : автореф. дисс. на соискание учен. степени д-ра филол. наук : 10.02.19 “Общее языкознание, социолінгвістика, психолінгвістика” / Алла Викторовна Кирилина ; Московск. гос. лингв. ун-т – М., 2000. – 38 с.
4. Ляпон М. В. Оценочная ситуация и словесное само моделирование / М.В. Ляпон // Язык и личность. – М. : Наука, 1989. – С. 24-34.
5. Приходько А. И. Когнитивно-дискурсивный потенциал оценки и способы его выражения в современном английском языке : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Анна Ильинична Приходько ; Белгород. гос. ун-т. – Белгород, 2004. – 42 с.
6. Табурова С. К. Эмоциональный уровень мужской и женской языковой личности и средства его выражения (на материале пленарных дебатов Бундестага) : дисс. на соискание учен. степени канд. филол. наук :

- 10.02.19 [Електронний ресурс] / Светлана Константиновна Табурова : Московск. Ордена дружбы народов гос. лингв. ун-т. – Москва, 1999. – 214 с. – Режим доступа: http://www.ahmerov.com/book_1031_chapter_42_6.1_Ponjatija_raionalnoj_i_ehmoionalnoj_oenki.html
7. Heines S. Landmark Advanced / S. Heines. – Oxford : Oxford University Press, 2002. – Cassette 2.
8. Olsen S. G. Wilbur / S. G. Olsen. – Zeptora Entertainments : aps – Wilbur Ltd., 2002. – 105 mins approx.

Тищенко Т. Просодическое оформление мужских позитивных оценочных высказываний в современной английской диалогической речи.

Статья посвящена экспериментально-фонетическому исследованию просодических характеристик эксплицитных мужских позитивных оценочных высказываний в современной английской диалогической речи бытовой сферы с учетом фактора пола адресата. В статье определена роль гендера в современных социолингвистических исследованиях актуализации категории оценки. Рассмотрены особенности коммуникативной прагматики рациональных и эмоциональных оценочных высказываний. Проанализирован традиционный инструментарий конструирования гендерной идентичности в дискурсе. На основе аудитивного и акустического анализов определены просодические средства маркирования мужских позитивных рациональных и эмоциональных оценочных высказываний в коммуникации между мужчинами и в коммуникации с женщинами. Установлены инвариантные и дифференциальные просодические признаки мужских позитивных оценочных высказываний в коммуникации между представителями одного и разных полов одинакового социального статуса в современной английской диалогической речи.

Ключевые слова: мужское позитивное оценочное высказывание, аудитивный анализ, акустический анализ, инвариантные просодические признаки, дифференциальные просодические признаки.

Tyshchenko T. Prosodic Organization of Male Positive Evaluative Utterances in Modern English Dialogical Speech.

The article deals with a gender-oriented experimental phonetic study of explicit male positive evaluative utterances in modern English everyday dialogical speech. The role of gender in modern sociolinguistic studies of the evaluation category realization has been defined. Peculiarities of communicative pragmatics of rational and emotional evaluative utterances have been elucidated. Traditional set of gender identity construction in discourse has been analyzed. On the basis of auditory and acoustic analyses prosodic markers of male positive rational and emotional evaluative utterances in communication between men and in communication with women have been outlined. Invariant and variant prosodic features of male positive evaluative utterances in communication between representatives of the same and different sex but of the same social status have been established.

Key words: male positive evaluative utterance, auditory analysis, acoustic analysis, invariant prosodic features, variant prosodic features.

Ирина Филатенко
(Киев)

УДК 811.161.1'42

**ПРОСТОЕ VS СЛОЖНОЕ РЕЧЕВОЕ СОБЫТИЕ
В МАССМЕДИЙНОМ ПОЛИТИЧЕСКОМ ДИСКУРСЕ УКРАИНЫ**

В современной лингвистике существуют различные подходы к трактовке понятия «событие». Каждый из них предлагает анализ этой категории в рамках собственной системы координат, что свидетельствует о многогранности этого феномена. В работах некоторых исследователей подчёркивается специфическая природа события, отраженного в текстах. Статья посвящена описанию категории «речевое событие» в массмедийном политическом дискурсе Украины. Речевое событие определяем как вербальную репрезентацию события реального мира в дискурсе. Анализ этого понятия предполагает не только экспликацию его специфических черт. Автор предлагает классификацию речевых событий на основе структурного параметра. В ходе исследования был сделан вывод о том, что речевые события в массмедийном политическом дискурсе Украины представлены двумя видами: сложными и простыми. Под первым понимается вербальная репрезентация события, которое, по мнению адресанта, является упорядоченной совокупностью